KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2021/2164,

3. detsember 2021,

millega võimaldatakse Belgial anda luba kasutada kultuuripärandi kaitseks kohapeal toodetud lämmastikku sisaldavaid biotsiide

(teatavaks tehtud numbri C(2021) 8670 all)

(Ainult hollandi- ja prantsuskeelne tekst on autentsed)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrust (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, ([1]) eriti selle artikli 55 lõiget 3,

olles konsulteerinud alalise biotsiidikomiteega

ning arvestades järgmist:

(1) Määruse (EL) nr 528/2012 I lisas on loetletud toimeaineid, mille puhul on mõju keskkonnale või inimeste või loomade tervisele soodsam. Neid toimeaineid sisaldavatele toodetele võib seega anda loa lihtsustatud menetlusega. Lämmastik on kantud määruse (EL) nr 528/2012 I lisasse ja selle suhtes on kehtestatud piirang, et seda ainet tohib kasutada piiratud kogustes kasutusvalmis kanistrites.

(2) Vastavalt määruse (EL) nr 528/2012 artiklile 86 on lämmastik toimeainena heaks kiidetud tooteliiki 18 kuuluvates biotsiidides, s.o insektitsiidides kasutamiseks ([2]). Heakskiidetud lämmastikku sisaldavate biotsiidide kasutamine on lubatud mitmes liikmesriigis ning selliseid biotsiide tarnitakse gaasiballoonides ([3]).

(3) Lämmastikku võib ka ümbritsevast õhust kohapeal toota. Kohapeal toodetud lämmastik ei ole praegu liidus kasutamiseks heaks kiidetud ning see ei ole kantud määruse (EL) nr 528/2012 I lisasse ega komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 1062/2014 ([4]) II lisas esitatud biotsiidides sisalduvate olemasolevate toimeainete läbivaatamisprogrammi lisatud ainete loetellu.

(4) Vastavalt määruse (EL) nr 528/2012 artikli 55 lõikele 3 esitas Belgia 30. juulil 2021 komisjonile taotluse erandi tegemiseks kõnealuse määruse artikli 19 lõike 1 punktist a, et tal võimaldataks anda luba ümbritsevast õhust kohapeal toodetavat lämmastikku sisaldavatele biotsiididele, mis on nähtud ette kultuuripärandi kaitsmiseks (edaspidi „taotlus“).

(5) Kultuuripärandit võivad kahjustada mitmesugused kahjurid putukatest mikroorganismideni. Selliste organismide olemasolu võib põhjustada nii konkreetse kultuuriväärtuse kahjustumise kui ka tekitada ohu, et kahjurid levivad teistele läheduses asuvatele objektidele. Asjakohase töötluseta võivad objektid pöördumatult kahjustuda, mis seab kultuuripärandi tõsisesse ohtu.

([1]) ELT L 167, 27.6.2012, lk 1.

([2]) Komisjoni 30. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/89/EÜ, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/8/EÜ, et kanda toimeaine lämmastik selle I lisasse (ELT L 199, 31.7.2009, lk 19).

([3]) Lubatud ainete loend on kättesaadav aadressil https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products.

([4]) Komisjoni 4. augusti 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1062/2014 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 528/2012 osutatud tööprogrammi kohta, milles käsitletakse kõigi biotsiidides sisalduvate olemasolevate toimeainete süstemaatilist läbivaatamist (ELT L 294, 10.10.2014, lk 1).

(6) Kohapeal toodetud lämmastikku kasutatakse selleks, et luua alalistes või ajutistes hermeetiliselt suletud töötlemistelkides või -kambrites väga väikese hapnikusisaldusega kontrollitud keskkond, et tõrjuda kahjureid kultuuripärandi objektidel. Lämmastik eraldatakse ümbritsevast õhust ja pumbatakse töötlemistelki või -kambrisse, kus lämmastiku osakaal õhus suureneb ligikaudu 99 %-ni, mille tagajärjel kaob hapnik sealt peaaegu täielikult. Töötlemisalale pumbatava lämmastiku niiskust reguleeritakse vastavalt töödeldavast objektist tulenevatele nõudmistele. Töötlemistelgis või -kambris loodud tingimustes ei jää kahjurid ellu.

(7) Belgia esitatud teabe kohaselt on kohapeal toodetud lämmastiku kasutamine ainus tõhus kahjuritõrjemeetod, mida saab kasutada kultuuriasutustes olevate igat liiki materjalide ja nende kombinatsioonide puhul, ilma et see neid materjale kahjustaks, ning mis toimib kultuuripärandi objektides leiduvatele kahjuritele nende kõigis arengustaadiumides.

(8) Anoksilise keskkonna ehk muudetud või kontrollitud keskkonna meetod on esitatud standardis EN 16790:2016 „Kultuuripärandi säilitamine. Integreeritud kahjuritõrje kultuuripärandi kaitse eesmärgil“ ja lämmastikku kirjeldatakse standardis kui enimkasutatud vahendit anoksilise keskkonna tekitamiseks.

(9) Kahjurite tõrjeks on olemas ka muid meetodeid, nagu termošokkide (kõrged või madalad temperatuurid) kasutamine. Lisaks võib sel eesmärgil kasutada ka muid toimeaineid sisaldavaid biotsiide. Belgia sõnul on kõik muud meetodid piiratud, kuna nende kasutamine töötlemise ajal võib teatavaid materjale kahjustada.

(10) Nagu taotluses märgitud, kasutatakse kultuuriasutustes muid toimeaineid nende ohtlikkuse tõttu harva. Pärast selliste ainetega töötlemist võivad töödeldud objektidel säilinud jäägid aja jooksul keskkonda eralduda, mis ohustab inimeste tervist. Lisaks võivad sellised ained reageerida kultuuripärandi materjalidega, põhjustades pöördumatuid muutusi, eelkõige nende pinnal.

(11) Taotluses esitatud teabe kohaselt ei ole balloonilämmastiku kasutamine kultuuriasutuste jaoks sobiv alternatiiv, kuna sellel on praktilisi puudusi. Lämmastiku kogus balloonides on piiratud, mistõttu on vajalik sage transport ja eraldi ladu. Balloonilämmastikuga töötlemine tekitaks kultuuriasutustele ka suuri kulusid.

(12) Nõue, et kultuuriasutused kasutaksid eri kahjuritõrjemeetodeid (millest igaüks sobib konkreetsete materjalide ja objektide jaoks), selle asemel, et kasutada üht juba kasutusel olevat meetodit, mis sobib kõigi materjalide puhul, tekitaks kultuuriasutustele lisakulu ning muudaks nende jaoks keerulisemaks saavutada eesmärk loobuda integreeritud kahjuritõrjes ohtlikumate toimeainete kasutamisest. Lisaks tähendaks loobumine rajatistest ja seadmetest, mis soetati kohapeal toodetud lämmastiku abil tekitatud anoksilise keskkonna meetodi kasutamiseks, varem tehtud investeeringute kaotsi minekut.

(13) Arutelud, milles käsitleti määruse (EL) nr 528/2012 artikli 55 lõike 3 kohast võimalikku erandit kohapeal toodetud lämmastiku suhtes, toimusid biotsiidide eest vastutavate pädevate asutuste komisjoni eksperdirühma mitmel koosolekul ([5]) 2019. aastal.

(14) Lisaks korraldas Euroopa Kemikaaliamet komisjoni palvel pärast seda, kui Austria oli esitanud esimese samalaadse taotluse erandi tegemiseks kohapeal toodetud lämmastikku sisaldavate toodete suhtes, seda taotlust käsitleva avaliku konsultatsiooni, mis võimaldas kõigil huvitatud isikutel esitada oma seisukohad. Enamik laekunud 1 487 märkusest pooldas erandi lubamist. Paljud vastajad tõid välja kättesaadavate alternatiivsete meetodite puudused: termiline töötlemine võib kahjustada teatavaid materjale; muude toimeainete kasutamisel jäävad kultuuriväärtustele mürgised jäägid, mis järk-järgult vabanevad keskkonda; balloonides oleva lämmastiku kasutamine ei võimalda töödeldaval alal suhtelist niiskust reguleerida, mis on mõne materjali töötlemise puhul vajalik.

([5]) Biotsiidide eest vastutavate pädevate asutuste komisjoni eksperdirühma 83., 84., 85. ja 86. koosolek peeti määruse (EL) nr 528/2012 rakendamiseks vastavalt 2019. aasta mais, juulis, septembris ja novembris. Koosolekute protokollid on kättesaadavad aadressil https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0

(15) Kaks rahvusvahelist organisatsiooni, mis esindavad muuseume ja kultuurimälestisi – Rahvusvaheline Muuseumide Nõukogu (ICOM) ja Rahvusvaheline Kinnismälestiste Nõukogu (ICOMOS) – kavatsevad esitada taotluse kohapeal toodetud lämmastiku kandmiseks määruse (EL) nr 528/2012 I lisasse, mis võimaldaks liikmesriikidel lubada kohapeal toodetud lämmastikku sisaldavaid tooteid, ilma et oleks vajalik rakendada kõnealuse määruse artikli 55 lõike 3 kohast erandit. Taotlus esitatakse eeldatavasti 2021. aasta teises pooles. Selleks et hinnata taotlust kanda asjaomane aine määruse (EL) nr 528/2012 I lisasse ja saada tootele load, kulub siiski aega.

(16) Taotlusest nähtub, et Belgias ei leidu sobivaid alternatiive, kuna kõigil praegu kättesaadavatel alternatiivsetel meetoditel on puudusi nende sobimatuse tõttu kõigi materjalide töötlemiseks või ebapraktilisuse tõttu.

(17) Kõigi nende argumentide põhjal on asjakohane järeldada, et kohapeal toodetud lämmastik on oluline Belgia kultuuripärandi kaitsmiseks ning sobivaid alternatiive ei ole. Seetõttu tuleb Belgiale anda võimalus lubada kohapeal toodetud lämmastikku sisaldavate biotsiidide kättesaadavaks tegemist ja kasutamist kultuuripärandi kaitseks.

(18) Kohapeal toodetud lämmastiku võimalik kandmine määruse (EL) nr 528/2012 I lisasse ja sellele järgnev liikmesriikide loa andmine kasutada kohapeal toodetud lämmastikku sisaldavaid tooteid nõuab aega. Seetõttu on asjakohane lubada erand selliseks ajavahemikuks, mis võimaldab asjaomased menetlused lõpule viia,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Belgia võib lubada kohapeal toodetud lämmastikku sisaldavate biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist kultuuripärandi kaitseks kuni 31. detsembrini 2024.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Belgia Kuningriigile.

Brüssel, 3. detsember 2021

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Stella KYRIAKIDES